

אחד מכל חמישה תלמידים בישראל נשאר מאחור

ד"ר רינת מרין

29/10/2020

קטגוריה - אקטואליה, בצפר, עמוד הבית - כתיבה

זמן קריאה: 3 דקות

עבור תלמידים עם דיסלקציה, הלמידה בזום היא משימה בלתי אפשרית וכתוצאה הם צוברים פערים ותסכול. חודש המודעות העולמי לדיסלקציה, שמצוין בימים אלו, הוא הזדמנות טובה לדרוש טיפול מיוחד בלקות הלמידה הנפוצה ביותר

אני רוצה לשתף אתכם כיצד נראה יום של אימא לארבעה ילדים עם דיסלקציה הלומדים בבית בזום. לצורך כך היכנסו לרגע לתוך הראש של ילד עם דיסלקציה "הלומד" בזום ומנסה לפענח את מה שהמורה אומרת בזמן שהוא רואה "ריבועים" עם החברים שלו קופצים במסך ממקום למקום, שומע דיבורים של האחים והאחיות שלו שגם הם בשיעור זום בבית. תוסיפו לזה הפרעות בקליטת האינטרנט, בעיות בווליום, קובייה שחורה מדברת ושאר הסחות דעת. אתם אולי כבר יכולים להבין שבתנאים כאלה לילד עם דיסלקציה קשה מאוד לעקוב אחרי מה שקורה בשיעור והוא פשוט מנתק את עצמו, וברוב הפעמים המורה לא ישים לזה לב בכלל. ילד עם דיסלקציה צריך יותר זמן לקלוט ולעבד את החומרים, הוא צריך הכוונה ותמיכה. ולכן בתקופה הנוכחית אני מוצאת את עצמי "אימא מורה" בעל כורחי, שכן בזמן שיעורי הזום אני מקשיבה ולומדת, כדי שאחר כך אוכל להסביר את החומר לילדיי.

אוקטובר הוא החודש להעלאת המודעות לדיסלקציה בעולם, וזאת הזדמנות טובה להעלות את המודעות לשכיחות התופעה ולהתמודדות של ילדים עם דיסלקציה בזמן שגרה, ועל אחת כמה וכמה בזמן משבר כמו מגפת הקורונה, שיש לו השלכות מהותיות על צורת הלימוד בבתי הספר ובבית.

דיסלקציה היא לקות למידה נוירולוגית תורשתית המאופיינת בקשיים בזיהוי מילה באופן מדויק, שטף קריאה, איות ופיענוח. חשוב לציין כי ילדים בעלי דיסלקציה ברובם הם בעלי פוטנציאל שכלי בטווח הנורמה ואף גבוהה מכך, אך דרך הלמידה שלהם שונה מזאת של ילדים אחרים. על אף הלקויות שלהם בתחום השפתי, המוח שלהם ניחן ביכולות יצירתיות יוצאות דופן. כמו כן הם בעלי אינטואיציה חדה ובמקרים רבים בחשיבה מחוץ לקופסה.

הסטטיסטיקה הבין-לאומית – שעל פיה כ-80% מהתלמידים המופנים לחינוך מיוחד על רקע לקויות למידה עונים על ההגדרה של דיסלקציה, ואחד מתוך חמישה ילדים הוא דיסלקט – אינה פוסחת על ישראל. שכיחות התופעה מצריכה את משרד החינוך להתייחס אליה בכובד ראש. מדובר במאות אלפי תלמידים שבעזרת טיפול נכון הם יוכלו לצאת לחיים עם כלים ויכולות שיאפשרו להם להתמודד עם הלקות ולמצות את הפוטנציאל שלהם. עם זאת, נכון להיום מערכת החינוך מתקשה להתמודד עם התופעה. שלב האיתור והאבחון מסורבל, ועדות שילוב בבית הספר, התאמות,

ו'זכאות ואפיון' עובדות על פי כלי אבחון לא מהימנים ולא מעודכנים, תלמידים רבים 'נופלים בין הכיסאות', חלקם לא מאובחנים וחלקם על אף שמאובחנים עם דיסלקציה אינם מקבלים את המענה הנכון. בנוסף לכך, היעדר תקציבים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד מקשים על ההתמודדות עם הדיסלקציה.

תקופת הקורונה מוכיחה ביתר שאת את הצורך בטיפול שיש להעניק לתלמידים עם דיסלקציה. בשל הקורונה הלמידה המקוונת הפכה להיות שיטת הלימוד העיקרית והאתגר בלמידה זו כולל התמודדות עם יכולת ריכוז מופחתת של התלמידים בגלל הסחות דעת, צורך בהנגשת הטכנולוגיה לתלמידים ולמורים, הקשר האישי בין המורה לתלמיד נפגע, כמו כן יכולת המעקב אחר התקדמות התלמיד, במיוחד בשלב הקניית מיומנויות קריאה וכתבה, נפגעת גם היא. בנוסף לכך, בישראל לומדים תלמידים רבים עם דיסלקציה שהעברית אינה שפת אימם. בתקופת הקורונה הם אינם נחשפים מספיק לשפה תקנית כפי שניתן ללמוד מהמורים בבית הספר וההתקדמות שלהם נפגעת.

לסגור פערים ולהגיע להישגים

כדי לעזור לאותם מאות אלפי ילדים עם דיסלקציה על המדינה לפעול בשני מישורים: המקצועי והמערכתי. במישור המקצועי, יש להכשיר גננות ומורים בבתי הספר לאיתור מוקדם בד בבד עם התערבות מבוססת ראיות. על ידי איתור והתערבות מוקדמים בגיל הגן ובכיתות א ו-ב, יוכלו התלמידים למצות את הפוטנציאל הגבוה שלהם, לסגור פערים ולהגיע להישגים. האיתור וההתערבות המוקדמים הם קריטיים. מחקרים רבים העוסקים בדיסלקציה ובלקויות למידה שנעשו בעולם תומכים באבחון כבר בגיל הגן. בגילים מוקדמים אלו, גמישות המוח גבוהה יותר ולכן קיים פוטנציאל גבוה לתיקון לקויות הלמידה אם תיעשה התערבות נכונה ואינטנסיבית, וניתן גם למנוע מהילד לחוות קושי רגשי כגון תחושת כישלון או חוסר אונים. כמו כן יש להכשיר מורים להוראת ילדים עם דיסלקציה שייטנו מענה כולל גם בהיבט הלימודי וגם בהיבט הנפשי, לחזק את הקשר בין המורה לתלמיד, להנגיש את טכנולוגיית הלמידה מרחוק לתלמידים ולמורים.

במישור המערכתי, על משרד החינוך לשנות את סמכויות ועדת 'הזכאות ואפיון', את הרכבן ואת שאלון האבחון שעליו הם נשענים. כמו כן יש להגדיל את המשאבים לתמיכה בילדים עם דיסלקציה בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד. בנוסף נדרש שיתוף פעולה בין משרד החינוך לאוניברסיטאות, לצורך בניית כלי אבחון מהימן ובעל תוקף המותאם 'לאוכלוסייה הנבדקת ומתחשב במאפיינים ייחודיים כמו תלמידים דו-לשוניים וכד'.

החודש להעלאת המודעות לדיסלקציה בעולם הוא הזדמנות חשובה להעלאת המודעות בישראל ולסייע למאות אלפי תלמידים, הורים ומורים להתמודד עם הלכות. במשרד החינוך חייבים להתעורר ולתת מענה נכון לתלמידים עם דיסלקציה ויפה שעה אחת קודם.

הכותבת היא פסיכולוגית קלינית מומחית ומייסדת עמותת "קול קורא" למען ילדים עם דיסלקציה ולקויות למידה, אימא לילדים עם דיסלקציה.